

Kýrnar og grænu gleraugun
og nokkrar skrítlur aðrar.
6 blöð qto. og 1 renningur.

19

[Faint, mostly illegible handwritten text in Old Norse script, likely a recipe or medical text.]

Eigi alls fyrir löngu - það er sagt, að það hafi jafnvel verið 1930 - var naut-
gripa sýning haldin austur í Hreppum. Líkilíkur er sýninguna söttu, var
naugetu bóndi einn og hafði hann mæfæðis hvers fallegar kú, er sýna átti.

Bóndi þessi var ein droginn Sjálfstodismannur, stílltur vel og athugull, sagði
jafnan fátt og gaf sig lítt að almennum mæðum um stjórnmál sem annað, en
lofti hann til máls, þótti hann flestum öðrum ræðendur og yfirleitt vera
„þungvi á bánum“.

Hóldi annara benda sveitarinnar voru og matlin hver með sína kú, einn eta
fleiri, sem þeir ætluðu að láta koma til álitu í sýningu þessari.

Forstjóri og dómnefndarmenn voru einn eigi matlin og biddi um sýningargestir
þess að þeir komu og notuðu tækimann til þess að „tala um landsins gagna og
nautsýningar“, en brátt kem að því, að samræðurnar smærust um stjórnmál,
framfarar höfurnar og fjár sýntu stjórnmála, sem mörgum vori farid að
standa stuggu af. Mikill meiri hluti sýningargesta fótdu sig vera „fórnasam-
men“ og hófust þeir allir í sína sveif með það, að úthíða Sjálfstodismönnum
og þeirgu svo nærri unga bóndarinnu, með alls þennar eitingum og söngum, að
hann sá sitt óvænna og þagnadi en lét hina mala og masta einu og þeir vildu.

Þógn hans espadi þi um allan helming og lofs stórnun þeir í hann að tala til
máls og verja sig og sína flokksmenn.

Lofs lét ungi bóndinn tilkoma, það sér hljóð og sagði:

„Eg sé unga ástóðu til þess fyrir mig að vera að rífast við ykkur um þessi mál; ið
getum látið þau líða betri tíðar. En af því að ið erum hénna með svo margar kú, og
margar þeirra eru bestu gripir, get þi hugsað mér að þið vildu heldur fótast eitt-
hvað um nýjustu vöggötönnur og framfararinnar í búskap er hendra stór-
bónda, eða hafið þið heyrð söguna af Ódalsbóndanum og kúnum hans með gæm
þerangum?“

Árei, þeir höfdu ekkert um það heyrð og báðu unga bóndanu að segja sér söguna.

Þegar margi bóndinn lét á sér stílljast, að hann vori frestur til að segja þeim sögnum, m.
a. vegna þess að hinn vori svo löng, að honum mundi ekkert endast síni til þess, að
ein sýningin byrjast, undan bondurinn forvitni in vjög y báðum hann að hefja frásögu sína.
Lofur lét margi bóndinn tillitast, með þeir stílljardi að hann fengi að segja þeim sögnum alla
á nokkurn ar truflunar og beta und hana nokkurn athugasemdu þeir til stýringa
og þeim til leiðbeininga.

Stílljardi vildu allir viðstaddir setta sig við, og hóf nú margi bóndinn sögu sína og
klyddu nú allir á með miklum fjálgleiki og forvitni:

"Éinn af nágranna bóndinn vorum var svo við, eigi alls fyrir löngu, að margi bóndi er þá
allar eigin foder síns, þar á mál áðth khalu. Til þess að sýnast eigi nimmur en aðrir
nágranna hans keypti hann hundurá kyp í viðbot und þótt sam fyrir voru. Þú hafði hann eytt þar
mum foder síns á ýmsan hátt, undan farinu ár, boði í veiglu, á þarflogar byggingar og dýkt
máttahald, að hann vardi á foku stórlan og veldiþja allar eigin sínar fastar og lausar. En
svo vildi honum þá óþafur til, að misti vektur vardi afartardur og heyrðt voru í þrotum í þorra-
byrjun, en frost á jörðu og mikill snjór. Eigi að síður fór hann þá til háðs að bíta fénaði sín-
um á jörðina, eins og hann var, kinnum, kváð þá áðmum fénaði. En brátt kom í ljós, að
kynnur þóldu ekki þessa meðferð: þótt lítu ekki und jörðinni, krid-hocudrot og veldu galdar.

Þá fann bóndinn þá háð, sem hann hélt að ummali daga og egi þri háð fyrir, að ghever
mum lýsa að heyrta kváða háð þetta var. Hann brá sér til höfuðstadarinn, og keypti sér
jafnvið grau glesaugu sem kynnur voru margar og setti þau í kynnur, nak þótt síðan út á
gaddfréða jörðina og sagði:

"Þegar belljurnar eru úr tímar að fú grau glesaugu, sýnið þeim jörðin grau og þá
klyoto þótt að bíta grasid."

En belljurnar voru sviknar, enda kom þátt brátt í ljós, þeir nú kunnur þótt síður
af hor og handhetti, svo, að bóndinn átti enga kú eftir, en allar skuldinnar ógriddar og
geugu nú lánar árottuarnir svo að honum, að hann misti land sitt allt, kú óll og
brá á höld og vardi auk þess samur að sviknum á ýmsan hátt og leuti lótt þar,

Sam átti að kettu lagi alla líf að vera, í einu „vinnuhæli“ landsins, sem hann sjálfur
hafði látið reisa handa þeirri sem hann gjótti gjaldþroti í meðan vel gælti hjó.
Hannu sjálfum og samur adist þú í honum: „Sá gæfur sér gróf sem „dramu“ gæfur.“

Hú stál og stýra fyrir gletur sögnum, eins og mér virðist hún beudi til:

Er þófe bóndans er rútris sjáðvinnu ofkar. Því bóndinn, ulla innsetti og hlífingjarni
171 aðmínum, vitfirri, er hann Jónas ytlar og þú sjálfir, erud þelljunnar með gæm
gleraugnum, sem hann atlar ytlar að sjá „veikis tala“ með og í gegnum. Skyldud
þú vilja frekari stýringa í sögnum, þú stólu þú reyra að stýra þú sjálfir, en ég
bygg, að reyrlan geri þú bði fljótt, og þú niður, atla vel!“

Menninn stódu stóru kostur og steinþögn. Þeir minntust atla framar í
stjórnál við þennan mann.

Stemandi samvinnu skólans ritadi utan á boðgul, sem hann sendi frá sér
vorið 1931, þannig:

„Heldur Þjúsdoter Kjebblavís.“

„Folger bókull mid smjærlegi.“

Stúlka nokkur í ofstá bális Kvenna skólans er stódel inni í stofu og bróðir hennar,
nugur læmna skólastudent les í bók; kemur þá vinnu konan inn að selji eitthvað,
en um líf og hún kemur inn, spyr Kvenna skólastúlkan:

„Hver er kemur hann Ceres?“

Vinnu konan segir: „Ég held að maður eigi að segja, hún Ceres, en atla hann Ceres.“

Kvenna skólastúlkan: „Hegdu, bróðir! Hótt í að segja? Þú veist þú líklega einu vel
og hún Gudda vinnu konan.“

Kvenna skólastudentinn: „Vítanlega, hann Ceres!“

Kvenna skólastúlkan: „Ó, séðu nú Gudda mín! Þú þyrist vita og betur en ég og
hann bróðir mín. Þann séðu, hvaða helv. asni þú ert! Þú,

Stelpurnar úr sveitinni, haldid að þið vitid þetta en ið, sem erum stólagengin.¹¹
Í því bili kemur fadir Kormuastólakennarar og Leona stóla stúdenturinn inn,
gamall og dæmduður hástóla kennari og skáld, og segir:
„Hvað erid þið nið að þetta, börnin góð?“

Systkinin segja honum það og stíllkan leðurinn í mæðan.

„Þója,“ segir hástóla kennarinn, „það er þess að láta þessa Guddu litlu þess
þess fyrir sínu máli.“ Síðan kemur sá vinur Kormuastólakennarar og segir:
„Hver var þessi Ceres, sem þú heldur að stípsid heiti eftir?“

„Hinn var sá dýdja hinnar gömlu Rómverja!“ Sagdi vinurinn óþíð, og
batti við: „Oðra slíka áttu og Grítkín og Kóllund þeir þessa „Demeter“.

„Og hvaða austrofi er þetta, stelpu; hvar hefur þú lást þetta, í stóla, eða hvað?“
„Hví, ég hef aldrei verið í stóla, en ég hef lesid það og ég man það.“

Sinri hástóla kennarinn sér þá til barna sinna og sagdi: „Eru þið að þetta við
þessa stúlku mun það hvort segi þess, hinn Ceres eða hann Ceres? Hvort
munid þið nið segja mun sá dýdja, sem hinn nefndi? — Ég fór að láta þess
þess í eitthvert sveitafjósið, því þar leid þið miltu mér en hér.“

Dóttir bændastjórans var nýkomin heim „úr siglingu“ og hafði gengid í ýmsa
stóla mun mörk ár hér og erlendis. Í tilfelli af hennar komu dóttur sinnar hafði bændu-
stjórnin stíð badið og var þar ein og gerid og gengur í slíku samkomu munda-
efni ýmsislog að borchaldinn lokum.

H. a., sem mun var kott, var þá, hvert af þessu stíld og andans mæður Hall-
grímur Pétursson hafði verið og þá hvo icla þess söluarbornu þess í Hvalnes-
sólu hafði farið nið hann.

Dóttir bændastjórans hafði vitid sér eitthv að frá, en kemur inn í því bili, sem
einhver gestanna sagdi:

„ Að huga sér slíka mæðad í þessum sínum, óðum síns andans

manni og mesta stór-stáldi fjáðarinnar, sem engu hefir átt söm líku fyrr
eða síðar". . . . Þetta heyrð: dóttir bankastjórans um leið og hinn kom inn aftur,
og spyr þú forvitnislega: „Um hvaða manni erid þú að tala?“

„Um hann séra Halgrím Pétursson, sálmaskáldid okkar, gamla og góða“, sagði
in hver viðstaddur.

Seyr þú dóttir bankastjórans, drengilega:

„Hvers vegna sakir þú ekki máðurinn?“

Þugga (eða Þugga) var nágranni Þridda Ekkers en hji konninn var Elna stóð í stundum. Einu sinni
sagði Þriddi við hana: þú þarft að svo þér, því þú ert svo óþvögn í frammi.

Eftir þetta hafði Þugga stöðugar gætur á því hvernig Þriddi komi í Elnu sinnu og sá
hinn lit hans eða bálinn hans, hljóp hann út að vafströngnum, lét hundur
sinnar bítar undir brennum og stælti þeim síðan yfir andlitid, þreif síðan lit brennu
sinnar, hvernig sem hann mætti annars var á sig kominn, og þurkadi sér veidilega í frammi.
Viðauk. varð Þugga eins og eirlikid, kálfskinni hefti, veid stælti andlit hennar, svo
að hljótandi spékopparnir sáust langar lindir.

Þegar Þriddi kom í vör, náði Þugga í Elnu og spurði hana spjóttum lei: Hvernig
kinnurinn voru kladdur, hvort hann gæfi á hvern fötinn o.s.frv.

Einu sinni spurði Þugga Elnu: Ertu litla dóttir hennar minnna þinnar? "Já."
"Og þú ert svo þú?" "Sýnist þér ég vera þú?" "Já, ekkert er ég svo þú." - Og
svo létu hún undan um sig alla - og svo víð og víð í Elnu, lét þess að verða fyrir sér þúheitun.

Þann sinn komu Þugga í brennum og fallgætt hjóli. Elna sagði: Þú! Eru hvæstú ert þú."
"Sýnist þér það? (alvarleg): Eru ég þú?" "Já, kofmala þú og fallgætt." Varð Þugga þá glöð
niðr, en hún sá að Elnu var alvarleg en voru ekkert að gera, gættu að sér.